

Млинівський державний технологічно-економічний коледж

Інструкційна картка Навчальна практика № 30

Дисципліна: Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин.

Вид заняття: практичне заняття, самостійна робота.

Місце проведення: клініка коледжу, навчально-дослідне господарство.

Тривалість заняття: 270 хв.

Тема: Хвороби органів травлення у птиці.

Мета заняття: Набути навичок у клінічному дослідженні системи органів травлення у птиці. Навчитися з'ясовувати причини і розуміти механізм розвитку хвороб, виявляти характерні клінічні ознаки, встановлювати діагноз, проводити диференційний діагноз, визначати перебіг і прогноз хвороби; розробляти схему лікування та профілактики хвороб органів травлення у птиці.

Методи: самостійна робота.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: кури, качки, лікарські засоби, слайди, презентація.

Література (основна):

1. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с. (стор. 304–307)
2. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Судаков М.О. та ін. Внутрішні хвороби тварин / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2001. – Ч. 2 – 544 с. (стор. 516–521)
3. Судаков М.О., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин: Практикум. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с. (стор. 188–192)

Самостійна робота

Зміст, послідовність виконання завдань.

Завдання 1. Провести реєстрацію птиці (за формою журналу реєстрації хворих тварин), зібрати анамнез, виявити причини захворювання.

Методичні вказівки

Журнал реєстрації хворих тварин заповнюється за наступною формою:

ЖУРНАЛ

реєстрації хворих тварин

Порядковий номер		Число, місяць прийому тварини	Господарство, прізвище та ініціали власника тварини, адреса	Вид, стать, вік, кличка, інд. номер тварини	Коли захворіла тварина, дата
первинний облік	повторний облік				

Діагноз хвороби		Додаткові дослідження, клінічні ознаки, лікувальна допомога, рекомендації	Закінчення хвороби, дата	Особисті відмітки, прізвище куратора
попередній	заключний			

Запалення вола – зустрічається у курей, індиків, цесарок і голубів. Хворіє доросла птиця різного віку.

Етіологія. Захворювання виникає внаслідок поїдання недоброякісних кормів, мінеральних добрив і отрутохімікатів.

Симптоми. Птиця пригнічена, апетит знижений. Вола м'якої консистенції, містить гази. При пальпації із дзьоба виділяється рідкий вміст з неприємним запахом.

Патолого-анатомічні зміни. Вміст вола рідкий, пінявий, зі слизом, має гнильний запах. Виявляють катар слизової оболонки вола. Частіше у волі знаходять світло-сірий наліт, є нашарування фібрину, що легко відділяється.

Закупорка вола – (атонія вола, розширення вола, тверде вола) характеризується переповненням вола кормовими масами, зниженням тонуусу його мускулатури і розвитком непрохідності.

Етіологія. Годівля птиці сухими, борошністими кормами при нестачі соковитих кормів і води, а також тривалі перерви в годівлі з наступним даванням сухих кормів у великих кількостях. Сприяє розвитку хвороби нестача в раціоні вітамінних і мінеральних речовин.

Симптоми. Симптоми хвороби проявляються через декілька годин після годівлі. Птиця пригнічена, вола збільшене, щільної або тістоподібної консистенції, часто відвисає. Закупорення вола ускладнюється запаленням слизової оболонки.

Стоматит гусей (*Stomatitis amesum*). Характеризується запаленням слизової оболонки і розтягуванням дна ротової порожнини з наступним випаданням в утворений дивертикул міжщелепового простору язика ("провалений", "запалый" язик). Більш сприйнятливі старі гуси, що мають у ділянці міжщелепового простору підшкірну складку – "гаманець"

(холмогорські, тулузькі, китайські та їх помісі).

Етіологія. Частіше хворіють гуси, у раціоні яких не вистачає фосфору, кальцію, вітамінів А і групи В. Сприяє захворюванню антисанітарне утримання птиці, відсутність вигулів. Певне значення мають спадкові фактори і близькородинне схрещування.

Симптоми. Хвороба перебігає хронічно. У хворих знижений апетит і вгодованість. При огляді спочатку виявляється почервоніння, припухлість і болючість слизової оболонки дна ротової порожнини. Поступово дно ротової порожнини в ділянці міжщелепового простору під тиском язика розтягується. В утворений дивертикул потрапляють кормові маси, в яких розвиваються гнильні процеси з наступним запаленням ротової порожнини і язика. Хвора птиця погано приймає корм, худне, у неї розвиваються ентероколіти, припиняється яйцекладка.

Аліментарний гастрит (Gastritis alimentaris) – захворювання, що характеризується виразково-некротичним розпадом кутикули та слизової оболонки м'язового шлунка. Реєструється у птиці всіх видів, переважно серед молодняку після інкубаційного періоду і рідше у молодняку старшого віку

Етіологія. Основною причиною хвороби є нестача в раціоні несучок і молодняку антиерозійної вітаміноподібної речовини, що названа протизапальним фактором м'язового шлунка, яка міститься у брукві, люцерні, конюшині, кропиві, капусті та інших кормах. Появі ерозій і крововиливів сприяють нестача вітамінів А, С, К, порушення режиму інкубації яєць, антисанітарне утримання птиці.

Патогенез. Протиерозійний фактор м'язового шлунка надходить з кормом в організм несучки і, нагромаджуючись в яйцях, забезпечує нормальний розвиток ембріона. При його нестачі у курчат у перші дні життя з'являються слабо виражені крововиливи в залозистому шарі м'язового шлунка, на місці яких розвиваються ерозії, тріщини і виразки. Кутикула поступово розпушується, розвиваються запалення і виразково некротичні ураження м'язового шару м'язового шлунка з наступним запаленням слизової оболонки залозистого шлунка і кишечника, що призводить до інтоксикації і загибелі птиці.

Симптоми неспецифічні. У хворих спостерігають кволість, в'ялість, зниження апетиту. Курчата збиваються до купи, в деяких спостерігається пронос. Хворі відстають у рості і розвитку, у них затримується зміна оперення. Багато курчат гине від виснаження і сепсису. При легкому ступені ураження кутикули хвороба перебігає без симптомів.

Патолого-анатомічні зміни. На розтині знаходять різного ступеня ураження кутикули: ерозії, тріщини, крововиливи, виразки. Кутикула легко відшаровується від залозистого шару, рветься. Часто вона буває просочена темно-зеленою або бурою рідиною. Стінки м'язового шлунка атрофовані.

Диспепсія птиці (Dyspepsia subolis) – порушення функціональної

здатності травного каналу перетравлювати і засвоювати корми. Хворіє молодняк птиці всіх видів, але частіше – курчата до одномісячного віку.

Етіологія – порушення правил годівлі в перші дні після інкубаційного періоду: передчасне введення до складу раціону важко засвоюваних кормів (ячменю, жита, жиру), поїдання недоброякісних кормів і напування недоброякісною водою, недостатнє подрібнення зернових кормів, порушення режиму годівлі, часта зміна кормів, згодовування незвичних кормів (силос, макуха та ін.). Сприяють виникненню і розвитку диспепсії порушення температурного режиму, антисанітарне утримання, імунодефіцитний стан, який зумовлений насамперед особливостями формування імунного статусу. Перший віковий імунодефіцит у молодняку виникає на 3-5-й день життя, другий – на 12-28-й, третій – на кінець другого місяця життя.

Диспепсія може виникнути як наслідок біологічної неповноцінності інкубаційних яєць, необґрунтованого використання великих доз антибіотиків та сульфаніламідних препаратів.

Патогенез. Під дією етіологічних чинників в організмі порушується секреторна, моторна, перетравлювальна і всмоктувальна функції шлунка і кишечника. Секреторні залози шлунка і підшлункової залози виділяють недостатню кількість ферментів з низькою активністю, які не повністю перетравлюють корми. Моторна функція шлунка і кишечника на початку посилена, а потім - ослаблена, що сприяє затримці вмісту, який піддається гниттю і бродінню, розвивається ендогенний дисбактеріоз. Із кишечника' всмоктуються продукти розпаду і бактеріальні токсини, що спричиняє інтоксикацію, порушення функції серцево-судинної системи і загибель молодняку.

Симптоми. Хвороба перебігає гостро. У хворого молодняку спостерігаються слабкість, в'ялість, загальне пригнічення, зниження або відсутність апетиту, голова опущена, шия витягнута, повіки напівзакриті. Характерним симптомом є пронос, який виникає з перших днів хвороби. Послід рідкий, білуватого, жовтого, жовто-зеленого або буруватого кольору, деколи з домішками слизу і неперетравлених частинок корму. Пушок навколо клоаки забруднений послідом.

При легкому перебігу хвороби після усунення причин хвора птиця протягом 2-3 днів одужує. При тяжкому перебігу у курчат розвивається виснаження, прогресує загальна слабкість, можуть виникати тоніко-клонічні судоми. У таких випадках спостерігається масова загибель птиці.

Патолого-анатомічні зміни. М'язи атрофовані, шкіра витончена, у ротовій порожнині – густий тягучий слиз, слизові оболонки стравоходу і вола покриті слизом, вола переповнене кормом, а тонкий і товстий кишечник - рідкими неперетравленими масами, спостерігається катаральне запалення тонкого кишечника, застійна гіперемія печінки, білкова зерниста дистрофія різної інтенсивності (печінка, серце, нирки).

Завдання 2. Встановити діагноз на підставі характерних симптомів, провести диференціацію хвороб органів травлення у птиці.

Методичні вказівки

Діагноз запалення вола ставлять на основі анамнезу, симптомів хвороби, патолого-анатомічних змін. За необхідності проводять хіміко-токсикологічні дослідження корму або вмісту вола. Виключають ньюкаслську хворобу, пастерельоз, пулороз.

Діагноз закупорки вола ставлять на основі симптомів.

Діагноз стоматиту гусей. Ставлять на основі характерних симптомів хвороби.

Діагноз аліментарного гастриту ставлять на основі анамнестичних даних і результатів патолого-анатомічного розтину.

Діагноз диспепсії у птиці ставлять на основі анамнезу, симптомів хвороби, результатів патолого-анатомічного розтину.

При постановці діагнозу необхідно виключити інфекційні хвороби (пулороз), інвазійні (кокцидіоз). За необхідності проводять хіміко-токсикологічні дослідження кормів і вмісту шлунка.

Завдання 3. Розробити схему лікування та надати лікарську допомогу птиці при хворобах органів травлення.

Методичні вказівки

Лікування запалення вола. Виключають з раціону недоброякісні корми, вводять слизові відвари. Замість води випоюють слабкі дезінфекційні розчини: 0,2 % розчин соляної, 0,3 % – молочної кислоти або натрію саліциловокислого, 0,02 % розчин калію марганцевокислого. Вола промивають 1 % розчином натрію саліциловокислого, 5 % розчином натрію гідрокарбонату, 0,05 % розчином калію марганцевокислого.

Лікування закупорки вола. Рекомендується вводити дорослій птиці 20-30 мл олії, розминати і видаляти вміст вола через рот. Якщо це не вдається, то проводять хірургічне втручання.

Лікування стоматиту гусей. Старих і малоцінних гусей вибраковуюють. Ротову порожнину промивають 0,1 %-ним розчином калію марганцевокислого, змазують дно ротової порожнини 5 %-ною емульсією стрептоциду, йодоіліцерину (1 мл 5 % спиртового розчину йоду на 10 мл гліцерину). При утворенні дивертикулів у цінних і племінних гусей можна провести хірургічне лікування.

Лікування аліментарного гастриту. В раціон включають зелені корми. Хворій птиці випоюють протягом 7–10 днів 0,01%-ний розчин калію марганцевокислого або 1:4000 фуразолідону, використовують сульфадимезин, етазол 50–60 мг на голову, нікотинову кислоту 1-2 мг, вітамін А 500-700 МО.

Лікування диспепсії у птиці. Усувають етіологічні фактори, поліпшують умови утримання і годівлі. Для лікування хворих рекомендується використовувати молочнокислі продукти і спеціально виготовлені препарати, що містять молочнокислі бактерії. З цією метою до раціону вводять кисле молоко, сир, ацидофільну сироватку. З лікувальною метою призначають АБК і ПАБК, які вводять в раціон з добового віку по 2-3 мл один раз на день

протягом 3–5 днів підряд, після чого роблять перерву на 7-10 днів і за необхідності препарати дають повторно. Для поліпшення травлення в питну воду додають натуральний шлунковий сік по 1-5 мл на добу протягом 5-10-ти днів підряд.

Для пригнічення розвитку умовно-патогенних мікроорганізмів призначають протимікробні засоби: сульфаніламідні препарати-норсульфазол, сульгін, фталазол, сульфадимезин, етазол змішують з кормом і дають із розрахунку 10-40 г препарату на 1000 голів молодняку до 1-місячного віку. Антибіотики - тетрациклін, окситетрациклін, біоміцин, синтоміцин, неоміцин призначають з кормом із розрахунку 5-10 мг, байтрил – 1-3 мг на голову на добу.

Завдання 4. Розробити заходи профілактики хвороб органів травлення у птиці.

Методичні вказівки

Профілактика запалення вола. Не можна згодовувати птиці недоброякісні корми. Під вигули відводять місця, розташовані на достатній відстані від складів мінеральних добрив і отрутохімікатів. Годівниці слід щоденно промивати і один раз на тиждень дезінфікувати. Вода має бути постійно свіжою.

Профілактика закупорки вола. Слід дотримувати технології приготування кормів, режиму годівлі, постійно забезпечувати птицю питною водою. При клітковому утриманні в раціон необхідно вводити соковиті корми.

Профілактика стоматиту гусей полягає у забезпеченні птиці соковитими кормами. Не можна згодовувати гусям сухі корми, які містять остюки.

Профілактика аліментарного гастриту полягає в забезпеченні несучок вітамінно-мінеральними добавками, в раціон вводять зелені і соковиті корми, трав'яне борошно із конюшини і люцерни. Стимулює процеси травлення і профі- лактує гастрит введення гравію в раціон. Замість гравію курчатам можна використовувати річковий пісок, подрібнений граніт. Не можна заміняти гравій склом, цеглою, черепашником. Слід дотримувати правил годівлі і вирощування молодняку післяінкубаційного періоду.

У профілактиці диспепсії велике значення має якісний і кількісний склад комбікорму для птиці та режим годівлі. Молодняк рекомендується годувати не менше 5-6 разів на день. Годівля має проводитися з урахуванням віку і виду птиці, не можна годувати птицю у ранньому віці кормами, що містять велику кількість вапняних солей (крейда, черепашник, яєчна шкаралупа), оскільки вони нейтралізують шлунковий вміст і можуть сприяти виникненню диспепсії.

Для профілактики диспепсії, як і для її лікування, використовуються молочнокислі продукти і виготовлені із них препарати. Особливо ефективним є ентеробіфідин, який використовується в дозі 2-3 мл протягом 3-5 днів у критичні періоди життя молодняку. Крім цього, реко мендується згодовувати

молодняку з 5-денного віку фітонцидні корми (пір'я і головки цибулі, часнику) у вигляді кашок, починаючи з 1-2 г на добу і поступово доводячи до 5-10 г.

Висновок.

Після виконання завдань студенти повинні

Знати: План дослідження птиці з хворобами органів травлення, форму журналу реєстрації хворої лтиці, методику збору анамнезу, встановлення діагнозу, методи та способи дослідження птиці при хворобах органів травлення, схеми лікування та заходи профілактики хвороб органів травлення у птиці.

Вміти: Провести реєстрацію хворої птиці, зібрати анамнез, виявити причини хвороби, встановити діагноз та провести диференційну діагностику хвороб органів травлення, розробляти схему лікування та профілактики хвороб органів травлення у птиці.

Заклучний інструктаж і завдання додому

1. Оформлення звіту практичної роботи в зошиті.

Л. 1. С. 188–192;

Л. 2. С. 304–307;

Л. 3. С. 516–521.